

DE TOEKOMST VAN HET EUROPEES CULTUURBELEID:

De ambities voor kunst en cultuur in Europa zijn groot. Europees burgerschap en het behoud van culturele diversiteit, innovatie en creatieve industrie zijn onderwerpen die hoog op de agenda staan. Maar papier blijkt geduldig: de regelgeving is erg ingewikkeld en procedures stroperig. En om de ambitieuze doelstellingen te realiseren is meer geld nodig.

Kunsten '92 roept de Nederlandse kandidaten voor het Europees Parlement op zich in de komende zittingsperiode actief met het cultuurbeleid te bemoeien en in de Commissie Cultuur zitting te nemen.

Waar gaat het om?

Om vergroting van de mobiliteit van kunstenaars, instellingen en collecties

Om kunstenaars en instellingen uit alle Europese lidstaten ruimte te bieden voor samenwerking en uitwisseling moet goed gekeken worden naar de belemmeringen. Die belemmeringen zijn vaak een gevolg van verschillende regelgeving en procedures op het terrein van sociale zekerheid, belastingheffing, visa, werkvergunningen en indemniteit. Hierover zijn tal van studies verschenen, maar de problemen zijn nog steeds niet opgelost. Eind 2010 zullen een aantal werkgroepen via de Open Coördinatie Methode nieuwe aanbevelingen gaan doen. In de praktijk zijn het de lidstaten die op bovenstaande gebieden bij uitstek bevoegd zijn. Dat mag er niet toe leiden dat vergroting van de mobiliteit blijft steken in goede voornemens en mooie rapporten. Belangrijk is dat ook het Europees Parlement actief de vinger aan de pols houdt en van zijn kant blijft aandringen op concrete oplossingen.

Om de middelen in overeenstemming te brengen met de doelstellingen

De doelstellingen in de *Europese culturele agenda in het licht van de mondialisering* zijn ambitieus, maar de middelen uiterst bescheiden. Voor het stimuleren van culturele uitwisseling stelt het Cultuurprogramma jaarlijks 58 miljoen beschikbaar, te verdelen over 27 lidstaten, inclusief de kosten voor Culturele Hoofdsteden. Dat is gemiddeld 2,15 miljoen per lidstaat. Het programma is in de praktijk het makkelijkst toegankelijk voor gevestigde culturele instellingen en wordt ervaren als te centralistisch. Bovendien zijn de uitwisselingsmogelijkheden in de praktijk in Europa zelf – vooral met de nieuwe lidstaten en de landen aan de randen van de Europese Unie - en de buurstaten onevenwichtig. Wat nodig is, is een nieuw programma dat uitgaat van reële bedragen voor culturele uitwisseling, dat meer aandacht geeft aan de culturele dialoog van onderop en rekening houdt met regionale verschillen.

Om de uitvoering van de Lissabon Agenda

Volgens een studie uit 2006 groeide de creatieve industrie in Europa over de periode 1999-2003 met 12,3% meer dan de algemene economische groei. Het potentieel van de creatieve industrie is ook door de Europese regeringsleiders erkend. Zij hebben in 2007 opgeroepen meer aandacht te besteden aan de

ontwikkeling van het creatieve midden- en kleinbedrijf als bron van groei, werkgelegenheid en innovatie.

Het enige bestaande programma voor de creatieve industrie is het MEDIA-programma. Het ondersteunt op een effectieve wijze de ontwikkeling en de toegang van onder andere film tot markten in andere lidstaten. Hiermee worden drie doelen bereikt: zowel versterking van de concurrentiepositie van Europese mediaproducten, behoud van culturele identiteit als bevordering van de culturele dialoog. Voor MEDIA is jaarlijks 108 miljoen beschikbaar, relatief gezien minder dan voor het vorige programma dat op 15 lidstaten betrekking had. Wat nodig is, is een nieuw programma dat financieel recht doet aan de oorspronkelijke doelstellingen en ook flexibeler is opgezet zodat adequater op ontwikkelingen in nieuwe media kan worden ingespeeld.

In de Europese Culturele Agenda worden slechts enkele voorstellen gedaan voor het optimaal benutten van de creatieve industrie: bevordering van creativiteit in het onderwijs, ondersteuning van de creatieve sector bij zakelijke scholing en het vinden van financiering, en stimulering van samenwerkingsverbanden tussen de creatieve sector en andere sectoren. Uitwerking gebeurt door een Open Coördinatie Werkgroep die eind 2010 (de oorspronkelijke streefdatum in de Lissabon Agenda!) rapporteert. Over financiering is (nog) niets geregeld. Dit is teleurstellend. Ook hier is een actieve, stimulerende rol van het Europees Parlement zeer gewenst. Zo zou onderzocht kunnen worden of er bijvoorbeeld naast het MEDIA-programma niet een apart programma moet komen voor andere sectoren uit de creatieve industrie, bijvoorbeeld voor de muzieksector die volstrekt vergelijkbare problemen heeft bij de afzet van haar producten op de Europese interne markt.

Om eerlijke mededinging en behoud van culturele diversiteit

Concurrentie op de interne markt mag niet leiden tot een te grote concentratie van macht in enkele bedrijven. Onder andere in het MEDIA-programma wordt die notie erkend. Bij grensoverschrijdend beheer van auteursrechten speelt een vergelijkbare problematiek. Het is wenselijk dat hierover een evenwichtige richtlijn wordt opgesteld waarin grensoverschrijdend beheer wordt vergemakkelijkt zonder dat dit een concentratie van macht in enkele grote inningsorganisaties tot gevolg heeft en onder andere tot minder inkomsten voor componisten en uitgeverijen uit kleine en middelgrote lidstaten leidt.

Om rechtstreekse vertegenwoordiging van Nederland in de Commissie Cultuur

Nederland is de afgelopen vijf jaar (met slechts twee vervangende leden) onzichtbaar geweest in de Commissie Cultuur van het Europees Parlement, waardoor een direct aanspreekpunt voor de Nederlandse culturele sector ontbrak. Het zou goed zijn als tenminste één Nederlands lid van het Europees Parlement in deze commissie zitting neemt.